

Eich cyf/Your ref P-06-1357
Ein cyf/Our ref JJ/02776/23

Jack Sargeant AS
Cadeirydd y Pwyllgor Deisebau

22 Tachwedd 2023

Annwyl Jack Sargeant,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 6 Hydref ynghylch Deiseb P-06-1357 sy'n gofyn a yw Llywodraeth Cymru yn bwriadu gweithio gyda sefydliadau ac arbenigwyr perthnasol i lunio Cynllun Gweithredu Microblastigau i Gymru, a hefyd ystyried sefydlu grŵp arbenigol i gynghori ar broblem microblastigau.

Rwyf yr un mor bryderus am yr effaith y mae microblastigau yn ei gael ar ein hamgylchedd, ein hiechyd a'n bioamrywiaeth. Fel yr eglurwyd yn fy ymateb blaenorol, rydym wedi ymrwymo'n llwyr i fynd i'r afael â llygredd plastig ac rydym yn falch o'r mesurau sydd gennym ar waith, megis Deddf Diogelu'r Amgylchedd (Cynhyrchion Plastig Untro) (Cymru) 2023, a hefyd rhai o'r mesurau diweddaraf sydd gennym ar y gorwel megis y Rheoliadau Ailgylchu yn y Gweithle a ddaw i rym ym mis Ebrill 2024, a'r gwaith rydym yn parhau i'w wneud i gyflwyno Cynllun Dychwelyd Ernes ar gyfer cynwysyddion diodydd.

Fel y gwyddoch o'm hymateb blaenorol, rydym hefyd wedi gweithio ar draws llywodraethau i ddatblygu Safon Brydeinig i atal colli pelenni plastig i'r amgylchedd yn ystod cyfnod cynhyrchu a chludo cylch bywyd plastigau, ac rydym yn parhau i weithio gyda'r DU a Llywodraethau Datganoledig i ddatblygu dangosydd microblastigau ar gyfer ein moroedd. Yn ogystal, rydym hefyd yn chwilio am gyfleoedd i ddylanwadu ar y trafodaethau sy'n digwydd yn y Cenhedloedd Unedig i ddatblygu cytundeb byd-eang ar blastigau.

Rwy'n gwerthfawrogi bod fy ymateb blaenorol wedi'i gyfyngu i'r camau gweithredu o fewn fy mhortffolio Gweinidogol. Rwy'n falch o roi'r wybodaeth ddiweddaraf i chi nawr am weithgareddau ar draws Llywodraeth Cymru. Er hwylustod cyfeirio, rhestrir hwy yn y drefn a ymddangosodd yng ngohebiaeth y deisebydd:

Llygredd microplastig ar dir fferm

Mae Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda llywodraethau eraill y Deyrnas Unedig ar ddatblygu cyfundrefn reoleiddio gwrtaith ddiwygiedig, a fydd yn rhoi ystyriaeth i reolaethau ar ficroblastigau mewn deunyddiau sydd i'w rhoi ar dir. Mae'r gwaith hwn yn cael ei wneud o dan y Fframwaith Gwrtaith Cyffredinol. Cafodd y Fframwaith Gwrtaith Cyffredinol ei ddrafftio i gefnogi rheoleiddio gwrtaith yn effeithiol ledled y DU ar ôl i'r Deyrnas Unedig ymadael â'r

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Julie.James@llyw.cymru
Correspondence.Julie.James@gov.Wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Undeb Ewropeaidd. Yn benodol, mae'n cefnogi gweithredu deddfwriaeth a ddargedwir yr UE, deddfwriaeth ddomestig, yn ogystal â phrosesau cyfathrebu a gwneud penderfyniadau rhwng pedair llywodraeth y DU mewn perthynas â gwrtaith. Mae'r gwaith hwn yn cynnwys, ond nid yw'n gyfyngedig i, ystyried y rheolaethau a gyflwynwyd yn yr Undeb Ewropeaidd mewn perthynas â phlastigau gyda deunyddiau sy'n cael eu defnyddio ar dir, gan gynnwys Rheoliad (UE) 2019/1009 Senedd Ewrop a'r Cyngor dyddiedig 5 Mehefin 2019 sy'n gosod rheolau ar sicrhau bod cynhyrchion gwrtaith ar gael ar farchnad yr UE.

Diffyg profion ar gyfer microblastigau yng Nghymru

Mae microblastigau yn cael effaith ecotocsicolegol ar fywyd dyfrol ac maent hefyd yn cael effaith negyddol ar yr amgylchedd ehangach. Mae deall presenoldeb microblastigau mewn dŵr yfed yn bryder ac fe'i ystyrir wrth ddatblygu polisiau gan Lywodraeth Cymru. Cyhoeddwyd yr adroddiad mwyaf cynhwysfawr yn y DU ar ficroblastigau mewn dŵr yfed gan UK Water Industry Research (UKWIR) yn 2019 ac mae ar gael i'w weld yn [https://ukwir.org/view/\\$NvDnwfm](https://ukwir.org/view/$NvDnwfm). Canfu ymchwil UKWIR fod mwy na 99.9% o ficroblastigau yn cael eu tynnu o ddŵr yfed a dŵr gwastraff trwy brosesau trin cwmnïau dŵr. Serch hynny, rydym yn cydnabod bod angen mwy o ymchwil i ddeall effaith lawn llygredd plastig ar iechyd pobl a'r amgylchedd.

Ar hyn o bryd nid oes gofyniad statudol i brofi microblastigau mewn cyrff dŵr yng Nghymru. Fodd bynnag, mae'r grŵp Bygythiadau Cemegol sy'n Dod i'r Amlwg i Ansawdd Dŵr, a reolir gan Lywodraeth Cymru, yn ystyried rôl microblastigau fel rhan o'u nod ehangach i nodi sylweddau cemegol a phroblemau cysylltiedig sy'n fygythiad i ansawdd dŵr yng Nghymru.

Peiriannau Golchi Dillad

Byddai unrhyw benderfyniad i ddilyn Ffrainc a deddfu ar gynhyrchu peiriannau golchi gyda hidlwyr microblastig yn nwylo Llywodraeth y DU.

Sector addysg

Mae canllawiau statudol Llywodraeth Cymru yn darparu y dylai pob ysgol sicrhau bod trefniadau ar waith fel bod gwisgoedd ysgol ail-law ar gael i ddisgyblion eu caffael. Gall gwisgoedd ail-law fod o fudd i bob rhiant, yn enwedig y rhai ar incwm isel. Hefyd, drwy estyn oes dillad, gall ysgolion annog cynaliadwyedd a'i fanteision amgylcheddol ehangach.

Dylai ysgolion hyrwyddo cynaliadwyedd a buddion amgylcheddol ailgylchu gwisg ysgol wrth hysbysebu eu trefniadau gwisg ysgol ail-law.

Yn ddiweddar, cynhaliwyd ymgynghoriad gennym ar bolisi gwisg ysgol ynghylch newidiadau arfaethedig i'n canllawiau statudol yma yng Nghymru. Derbyniodd yr ymgynghoriad nifer uchel iawn o ymatebion gan randdeiliaid.

Dangosodd ymatebion o'r ymgynghoriad gryn alw am gadw gwisgoedd ysgol gan y gall gwisg ysgol ddarparu ymdeimlad o hunaniaeth, cymuned a chydlyniant o fewn yr ysgol. Fodd bynnag, roedd mwyafrif y rhai a ymatebodd i'r ymgynghoriad yn cytuno na ddylai fod angen logos. Roedd bron i 90% o'r ymatebwyr hefyd yn teimlo y dylai ysgolion osgoi cytundebau cyflenwyr sengl; ac roedd consensws cyffredinol bron y dylai ysgolion weithredu cynlluniau cyfnewid neu ailgylchu unffurf.

Mentrau Cymunedol

Mae gan aildefnyddio ac atgyweirio rôl bwysig i'w chwarae wrth gyflawni ein huchelgeisiau dim gwastraff fel yr amlinellir yn ein strategaeth economi gylchol [Tu hwnt i ailgylchu](#), gyda'r potensial i arbed cannoedd o filoedd o dunelli o wastraff.

Rydym hefyd wedi sefydlu rhaglen aildefnyddio ac atgyweirio, y mae Llywodraeth Cymru yn ei defnyddio i gefnogi datblygiad diwylliant cyffredinol o aildefnyddio, atgyweirio ac ailgynhyrchu o fewn ein cymunedau a chanol ein trefi.

Drwy'r rhaglen hon rydym yn cefnogi nifer o fentrau sy'n galluogi cymunedau lleol i atgyweirio, ailgylchu, ail-bwrpasu a rhentu eitemau i'w defnyddio cyhyd â phosibl, megis Caffis Atgyweirio, aildefnyddio cyfleusterau a Llyfrgelloedd Pethau. Mae hyn yn lleihau nifer y deunyddiau crai a'r ynni sydd ei angen i gynhyrchu cynnyrch newydd ac felly allyriadau carbon, gan hefyd fagu sgiliau, cryfhau gwytnwch cymunedol, a helpu i fynd i'r afael â'r argyfwng costau byw.

Cymorth busnes a deunyddiau amgen

Mae Busnes Cymru yn cynnig cyngor a chefnogaeth amrywiol ar arferion, polisiâu gwyrdd a defnyddio adnoddau'n effeithlon, yn ogystal â gweithdai. Mae Ymgynghorwyr Defnyddio Adnoddau'n Effeithlon ar gael i helpu busnesau i fabwysiadu neu wella strategaethau amgylcheddol, ac i weithio gyda busnesau i greu busnes cadarn sy'n defnyddio adnoddau'n effeithlon. Mae'r Addewid Twf Gwyrdd yn rhan o'r cymorth arbenigol ar gynaliadwyedd sydd ar gael drwy Busnes Cymru, ac mae'n agored i bob busnes bach a chanolig yng Nghymru ym mha bynnag sector o ddiwydiant. Mae'n ffordd ymarferol i fusnesau ddangos yr effaith gadarnhaol maen nhw'n ei chael ar y bobl a'r lleoedd o'u cwmpas, ac i ymuno â chymuned sy'n prysur gynyddu o sefydliadau blaengar.

Mae yr ymgyrch Gweledigaeth Werdd yn helpu busnesau i wella eu gwybodaeth am ddefnyddio adnoddau'n effeithlon a'u dealltwriaeth o hynny. Mae'r [ymgyrch](#) yn annog busnesau i gymryd camau i leihau eu heffaith ar newid hinsawdd, ac mae'n cefnogi uchelgais Llywodraeth Cymru tuag at economi sero net. Mae'n ffordd ymarferol i fusnesau ddangos yr effaith gadarnhaol maen nhw'n ei chael ar y bobl a'r lleoedd o'u cwmpas, ac i ymuno â chymuned sy'n prysur gynyddu o sefydliadau blaengar. Mae adran newydd [Cost Gwneud Busnes](#) yn cael ei datblygu ar wefan Busnes Cymru, er mwyn dod â chynnwys ac adnoddau at ei gilydd i helpu busnesau i leihau eu defnydd o adnoddau a chostau. Bydd yr adran hon yn ganolbwynt ar gyfer unrhyw gyngor a chefnogaeth i fusnesau yn y dyfodol.

Ffynonellau eraill o blastig

Gall microblastigau godi o amrywiaeth o ffynonellau, gan gynnwys o dorri cynhyrchion mwy i lawr. Er mwyn mynd i'r afael â hyn, ar 30 Hydref 2023, bwriedir i waharddiadau ar gynhyrchion plastig untro cyffredin ddod i rym gan gynnwys:

- Cwpanau plastig untro
- Platiau plastig untro
- Troellwyr diodydd plastig untro
- Gwellt yfed plastig untro – mae eithriad yn y cynnyrch hwn ar gyfer anghenion ieuchyd
- Ffyn cotwm coesyn plastig untro
- Ffyn balŵn plastig untro
- Cynwysyddion bwyd cyflym polystyren ymestynedig ac ewynnog
- Cwpanau polystyren ymestynedig ac ewynnog.

Dyma gam cyntaf ein cynlluniau i fynd i'r afael â llygredd plastig trwy ddileu cynhyrchion plastig untro diangen.

Ar hyn o bryd rydym yn ceisio barn ar gynigion i gyflwyno gwaharddiadau tebyg ar gyfer weipiau gwlyb gyda chynnwys plastig mewn ymgynghoriad cyhoeddus ledled y DU. Bydd hyn yn cau ar 25 Tachwedd 2023.

Rydym hefyd yn bwriadu cyflwyno gwaharddiadau ar gaeadau polystyren ar gyfer cwpanau a chynwysyddion bwyd cyflym, bagiau a chynhyrchion plastig untro tenau wedi'u gwneud o blastig oco-so-ddiraddadwy erbyn gwanwyn 2026.

Rydym hefyd yn gweithio gyda llywodraethau ledled y DU i ddatblygu polisi amgylcheddol ar feps tafladwy, sydd hefyd yn aml yn creu sbwriel.

Plastig morol

Mae Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda Llywodraeth y DU i ddatblygu dangosydd microblastigau ar gyfer yr amgylchedd morol a fydd y cyntaf o'i fath. Bydd y dangosydd hwn yn rhan o'n hasesiad ar gyfer lefelau sbwriel morol yn yr amgylchedd morol a'n gallu i gyrraedd Statws Amgylcheddol Da.

Cymru oedd y wlad gyntaf yn y DU i gyflwyno cynllun ailgylchu offer pysgota diwedd oes sydd bellach yn gweithredu mewn nifer o borthladdoedd. Mae'r cynllun hwn yn caniatáu i bysgotwyr waredu eu hoffer yn gynaliadwy ac unrhyw offer sy'n sbwriel a allai fod yn y môr. Mae hyn yn lleihau'r risg y bydd offer yn cael ei golli a'i adael yn y môr gan arwain at dorri'r offer i lawr ymhellach i rannau llai neu ficroblastigau.

Yn olaf, rwy'n cydnabod ac yn deall bod y deisebydd yn teimlo bod mwy o bethau y mae angen i ni eu hystyried i fynd i'r afael â phroblem microblastigau. Rwy'n cytuno y gallai galwad am dystiolaeth fod yn ddefnyddiol i nodi'r gwahanol ffynonellau llygredd microblastig ac i helpu i gynnig atebion.

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i gymryd ymagwedd benodol sy'n seiliedig ar dystiolaeth at y broblem. Ar hyn o bryd, credaf y bydd parhau i ganolbwyntio ar gyflawni camau ymarferol, fel y nodir yn y llythyr hwn, yn cael mwy o effaith bendant na datblygu Cynllun Gweithredu. Rwyf wedi gofyn i fy swyddogion drefnu cyfarfod gyda'r deisebydd i drafod y mater ymhellach.

Yn gywir,

Julie James AS/MS

Y Gweinidog Newid Hinsawdd
Minister for Climate Change